

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Capitulare quintum anni DCCCVI. sive capitula quae ad Niumaga addita in
anno sexto imperij infra quadregesimam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

De latronibus, homicidis, adulteris, & incestuosis.
Ibid. 250. V. Ut latrones, vel homicidæ, seu adulteri, & incestuosi sub magna districtione & correctione sint correpti secundum eum Bajuvanorum vel legem.

De rebus propriis.
Ibid. 251. VI. De rebus propriis, ut ante Missos vel Comites nostros & iudices veniant, & ibi accipiant finitivam sententiam. Et antea nullus præsumat alterius res proprias, nisi magis suam causam quærat ante iudices nostros, ut diximus, & ibi recipiat quod justum est.

De eo qui dixerit quod ei iuste non iudicetur.
Ibid. 255. VII. Et si aliquis voluerit dicere quod

justè ei non iudicetur, tunc in præsentiam nostram veniat. Aliter verò non præsumat in præsentiam nostram venire, pro alterius iustitia dilatanda.

Quas iustitias Missi ad præsens faciant. Et de marcha custodienda.

VIII. Quod non amplius de illis iustitiis Missi nostri ad præsens modò faciant nisi de temporibus Tassilonis seu Liutpirga, exceptis illis qui avi & genitoris nostri vel ad nos venerint. Et marcham nostram, secundum quod ordinatum & sancitum habemus, custodiant unà cum Missis nostris.

EXPLICIT.

CAPITVLARE QVINTVM ANNI DCCCVI.

S I V E

CAPITVLARE NOVIOMAGENSE.

Capitula quæ ad Niumaga addita in sexto anno imperij infra quadragesimam.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. D E cura Missorum dominicorum.	9. De his qui propter propriam iustitiam dilatandam fugantur.
2. De sacramento fidelitatis præstando Imperatori.	10. De mendicis discurrantibus.
3. Ut ea omnes consentiant quæ inter filios Imperatoris constituta sunt.	11. De teloneis & cispataticis.
4. De vita & conversatione monachorum & sanctimonialium per Missos discutienda.	12. De usura.
5. De thesauris ecclesiasticis.	13. De cupiditate in bonam partem.
6. De æqualitate à Missis dominicis faciendâ.	14. Item de cupiditate in malam partem.
7. De his qui beneficia habent regalia.	15. De avaritia.
8. De his qui fraudem faciunt in regalibus beneficiis.	16. De turpibus lucris.
	17. De senore.
	18. De emptione tempore messis causa cupiditatis & turpis lucri.
	19. De hoc si per plurima loca fames fuerit.

INCIPIVNT SVPRASCRIPTA CAPITVLA ET EORVM TEXTVS.

De cura Missorum dominicorum.

& secundum iussionem nostram.

III. 17. **I**T unusquisque in suo missaticomaximam habeat curam ad prævidendum & ordinandum ac disponendum secundum Dei voluntatem

De sacramento fidelitatis præstando Imperatori.

II. De sacramento, ut hi qui antea fidelitatem partibus nostris non promi-

serunt, promittere faciant, & insuper omnes denuo repromittant.

Vt ea omnes consentiant que inter filios Imperatoris constituta sunt.

III. Vt ea que inter filios nostros propter pacis concordiam statuimus pleniter omnes consentire debeant.

De vita & conversatione monachorum & sanctorum per Missos discutienda.

1. 116. IV. Vt prædicti Missi per singulas civitates & monasteria virorum & puellarum prævideant quomodo aut qualiter in domibus Ecclesiarum & ornamentis Ecclesiarum emendata vel restaurata esse videntur, & diligenter inquirent de conversatione singulorum, vel quomodo emendatum habeant quod iustum de eorum lectione & cantu ceterisque disciplinis & ecclesiasticæ regulæ pertinentibus.

De thesauris ecclesiasticis.

Ibid. 117. V. Vt singuli Episcopi, Abbates, & Abbatissæ diligenter considerent thesauros ecclesiasticos, ne propter perfidiam aut negligentiam custodum aliquid de gemmis, aut de vasibus, reliquo quoque thesauro perditum sit: quia dictum est nobis quod negotiatores Iudæi necnon & alij gloriantur quod quicquid eis placeat, possint ab eis emere.

De æqualitate à Missis dominicis facienda.

111. 12. VI. Volumus ut æqualiter Missi nostri faciant de singulis causis, sive de heribano, sive de advenis, sive de ceteris quibuslibet causis. De advenis volumus ut qui jamdiu conjugati sunt per singula loca, utibi maneat, & sine causa aut sine aliqua culpa non fiant ejecti. Fugitivi vero servi & latrones redeant ad propria loca.

De his qui beneficia habent regalia.

Ibid. 19. VII. Auditum habemus qualiter & Comites & alij homines qui nostra beneficia habere videntur, comparant sibi proprietates de ipso nostro beneficio, & faciunt servire ad ipsas proprietates servientes nostros de eorum beneficio, & curtes nostræ remanent desertæ, & in aliquibus locis ipsi vicinantes multa mala patiuntur.

De his qui fraudem faciunt in regalibus beneficiis.

Ibid. 20. VIII. Audivimus quod alibi reddant beneficium nostrum ad alios homines in proprietatem, & in ipso placito dato pretio comparant ipsas res iterum sibi in alodum. Quod omnino cavendum est. Quia qui hoc faciunt, non bene custodiunt fidem quam nobis promissam habent. Et

Tom. I.

ne fortè in aliqua infidelitate inveniantur, quia qui hoc faciunt, per eorum voluntatem ad aures nostras talia opera illorum non perveniunt.

De his qui propter propriam justitiam dilatandam fugantur.

IX. Sunt & alij qui justitiam legibus recipere debent, & in tantum fiunt in quibusdam locis fatigati usque dum illorum justitiam per fideiutorum manus tradunt, ita ut aliquid vel parvum possint habere, & fortiores suscipiant majorem portionem.

De mendicis discurrentibus.

X. De mendicis qui per patrias discurrunt, volumus ut unusquisque fidelium nostrorum suum pauperem de beneficio aut de propria familia nutriat, & non permittat aliubi ire mendicando. Et ubi tales inventi fuerint, nisi manibus laborent, nullus eis quicquam tribuere præsumat.

De teloneis & cispitanicis.

XI. De teloneis & cispitanicis, sicut in alio capitulari ordinavimus, teneant, id est, ut ubi antiqua consuetudo fuit exigantur, & ubi nova fuerint inventa, destruantur.

De usura.

XII. Usura est ubi amplius requiritur quam datur. Verbi gratia, si dederis solidos decem, & amplius requisieris. Vel si dederis modium unum frumenti, & iterum super aliud exigeris.

De cupiditate in bonam partem.

XIII. Cupiditas in bonam partem potest accipi & in malam. In bonam juxta Apostolum: *Cupio dissolvi & esse cum Christi.* & in psalmo: *concupivit anima mea in atria Domini.*

Item de cupiditate in malam partem.

XIV. Cupiditas verò in malam partem accipitur, qui supra modum res quaslibet injustè appetere vult, juxta Salomonem: *Post concupiscentias tuas non eas.*

De avaritia.

XV. Avaritia est alienas res appetere & adeptas nulli largiri. Et juxta Apostolum hæc est radix omnium malorum.

De turpibus lucris.

XVI. Turpe lucrum exercent qui per varias circumventiones lucrandi causa inhonestè res quaslibet congregare decernunt.

De fenore.

XVII. Fœnus est qui aliquid præstat. Iustum fœnus est qui amplius non requirit nisi quantum præstitit.

Ff ij

*De emptione tempore messis causa cupiditatis
& turpis lucri.*

Ibid. 117. XVIII. Quicumque enim tempore messis vel vindemiae, non necessitate, sed propter cupiditatem, comparat annonam aut vinum, verbi gratia de duobus denariis comparat modium unum, & servat usque dum iterum venundari possit contra denarios quatuor aut sex seu amplius, hoc turpe lucrum dicimus. Si autem propter necessitatem comparat, ut sibi habeat & alius tribuat, negotium dicimus.

De hoc si per plurima loca fames fuerit.

Ibid. 116. XIX. Consideravimus itaque ut praesenti anno, quia per plurima loca fames valida esse videtur, ut omnes Episcopi, Abbates, Abbatissae, optimates, & Comites, seu domestici, & cuncti fideles qui

beneficia regalia tam de rebus ecclesiasticis quamque & de reliquis habere videntur, ut unusquisque de suo beneficio suam familiam nutrire faciat, & de sua proprietate propriam familiam nutriat, & si Deo donante super se & super familiam suam aut in beneficio aut in alode annonam habuerit, & venundare voluerit, non carius vendat nisi modium de avena denarios duos, modium unum de hordeo contra denarios tres, modium unum de spelta disparata contra denarios tres, modium unum de segale contra denarios quatuor, modium unum de frumento parato contra denarios sex. Et ipse modius sit quem omnibus habere constitutum est, ut unusquisque habeat aequam mensuram & aequales modios.

CAPITVLARE SEXTVM

ANNI DCCCVI.

S I V E

CAPITVLA EXCERPTA DE CANONE.

Incipiunt capitula excerpta de canone.

C A P. I.

I. 117. **V**T per singulos annos synodus bis fiat.

II.

Qualis ad sacerdotium vel sacros ordines, secundum quod in canone legimus, venire non potest.

III.

Ibid. 118. Vt nequaquam inter duos Metropolitanos provincia dividatur.

IV.

Ibid. 119. Ne in una civitate duo sint Episcopi, & de Vicariis eorum.

V.

Ibid. 120. Quod non oporteat ordinationes Episcoporum diu differre.

VI.

App. I. 11. De ordinatis Episcopis, nec receptis.

VII.

Ibid. 11. Quod non oporteat absolute quoslibet ordinare.

VIII.

De servo, si nesciente domino suo fuerit ordinatus. Ibid. 12.

IX.

Quod non liceat Clericum in duabus civitatibus ministrare, nec Abbates plurima monasteria aut cellas habere. Ibid. 14.

X.

Ne de uno loco ad alium transeat Episcopus sine decreto Episcoporum, vel Clericus sine iussione Episcopi sui. I. 121.

XI.

De peregrinis Episcopis & Clericis. App. I. 12.

XII.

De litteris peregrinorum, & Clericis sine litteris ambulantibus. Ibid. 16.

XIII.

Qualis vel pro qualibus culpis quis secundum canonicam institutionem degradetur de officio sacerdotali. Ibid. 17.

XIV.

De expulso ab Ecclesia & excommunicato vel damnato ab officio. Ibid. 18.